

TORONTÁL

Ára 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel. Bećskerek, Obiljeva (Zćpolja) u. 1	POLITIKAI ÉS TćRSADALMI NAPILAP	Az elćfizetćs ára:		Ára 1 Din
	Telefonszćmok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	Egćsz ćvre 300 D Negyedćvre 75 D Fćlćvre ... 150 D Havonta ... 25 D	

A német trónörökösnek egyszerű német polgárnak kell lennie.

„Torontál” tudósítójának távirata
Páris nov. 20.

(Havas.) A német kormány november 15-iki nyilatkozatában megállapítja, hogy a volt német trónörökösnek a trón igényéről való lemondása már 1918 december elsején kelt.

A német kormánynak — jegyzi meg a francia távirati ügynökség — örködni kell azon, hogy a trónörökös betarsa ígérletét és semmiféle monarchista agitációban ne vegyen részt. A német trónörökös egyszerű német polgárnak kell hogy tekintse magát.

Megindultak az SHS-román tárgyalások.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —
Beograd, nov. 20.

Temesvárról jelentik: Az SHS-román delegáció tegnap tartotta első értekezletét Temesváron.

Garboviceanu, a román delegáció elnöke meleg szavakban üdvözölte a szerb bizottságot, melynek nevében Radonity dr. mondott köszöntőt. Az első ülésen a munkarendet állították össze.

A románok főkövetelése, hogy Bánátban román püspökséget állítsanak fel s a román iskolakérdést csak másodrendű problémának tekintik.

A magyar politikából.

Budapest, nov. 20.

Hétfőn este a liberális ellenzék a demokrata körben értekezletet tartott, amelyen megbeszéltek a nemzetgyűlésbeli magatartásukat. Legbővebben az Ulain-ügyről tárgyaltak.

Az értekezlet után Vázsonyi Vilmos újságíróknak kijelentette, hogy az ellenzéki liberálisok egyöntetű felfogása az, hogy Ulain letartóztatása nem mentelmi jogsérelem, miután Ulain esete klasszikus példája a tettenérésnek. A kormány eljárását nem kifogásolják, hanem ellenkezően, felpanaszolják, hogy nem járt el elég erőlyel. A liberális ellenzék elhatározta, hogy nem engedi mellékuttra terelni az ügyet.

A magyar kölcsön ügye.

Budapest, nov. 20.

Az Esti Kurir jelentése szerint a magyar kölcsön egyik alapfeltétele, hogy Magyarországnak egy százmillió aranykoronás belföldi kölcsönt kell létrehoznia.

Elhalasztották a szkupstina megnyitó ülését.

Az ellenzék a kormányt okolja a bizottságok késedelmes munkájáért.

Beograd, nov. 20.

A belpolitikai élet tegnap sem öltött változatosabb képet, pedig eredetileg huszadikára tüzték ki a parlament megnyitását. Mint előre megjósoltuk, a Ház elnöksége arra való tekintettel, hogy a törvényhozó bizottság és a pénzügyi bizottság plénuma nem készült el munkájával, néhány nappal elhalasztotta a megnyitó ülés megtartását.

Az ellenzék ezt is a maga javára akarja kihasználni s azt a hirt kolportálja, hogy a kormány szándékosan lassítja a bizottságok munkáját, hogy ezáltal elhalassza a szkupstina összeülését is. Az ellenzék szerint a kormánynak nincs meg a biztos többsége s azért van szüksége némi időnyereségre hogy kikapogassa eddigi támogatóinak hűségét. Különösen a német-párt magatartásától tart — az opposzió szerint — a kormány, mert attól fél, hogy a bánátí határkiigazítás, illetve Dzsombolj átadása miatt esetleg

taktikai változtat és megvonja a radikális-klubtól a parlamenti támogatást.

Kormánykörök véleménye szerint meg az ellenzék feltevései minden alapot nélkülöznek. A kormány biztos abban, hogy a rendkívüli ülésszak befejezése óta nem állott be változás a pártok parlamenti elhelyezkedésében és erről az oldalról nyugodtan néz az ellenzék által beigért fejlemények elé. A pénzügyi bizottság különben is szorgalmasan folytatta munkáját és a rajta és a kormányon kívül álló okok miatt késelt el megbízatásának teljes véghezvitelével. A törvényhozó bizottság ugyan kevésbé aktív működést fejtett ki, ennek magyarázata azonban, hogy tagjainak egy része Varsóban volt, a szkupstina delegációjában s csak holnap érkezik vissza Beogradba. Távollétük ideje alatt természetesen jórészt szüneteltek az ülések.

Ezer dinár teher esik az állam minden lakosára.

Megjelent a pénzügyminiszter exposéja.

Beograd, nov. 20.

A pénzügyi bizottság plénuma tegnap kezdte meg az 1923—1924. évi költségvetés vitáját.

Sztojad novity Milán dr. pénzügyminiszter a budgettal kapcsolatban exposé-t adott ki, mely nyomtatásban is megjelent. Az exposéban kifejti a miniszter, hogy a költségvetés legnagyobb tételei a személyi kiadások, melyek ez évben ötven százalékát haladják meg a kiadásoknak, holott az előző években alig ütötték meg a huszonöt százalékot. A miniszter a személyi kiadások megkészesedését azzal indokolja, hogy a minisztériumoknak sok fiók intézményei vannak, nagy tisztviselői apparátussal, melyek rengeteg pénzt emésztenek fel. Be-

vallja, hogy igen nagy a kvalifikálatlan tisztviselők száma, éppen ezért a kvalitást quantitással kellett pótolni, vagyis a rendésnél jóval több hivatalnokot voltak kénytelenek alkalmazni. Ezeknél a jórészt teljesen szegénysorsu hivatalnokoknál az állami alkalmazást úgy tekintik, mintha segílyt nyújtanának ezzel.

A költségvetésben a kiadások tíz milliárd t háromszáznegyvennégy millió dinárra ragnak, körülbelül ugyanannyit mutat fel a bevételi előirányzat.

A kiadásokból, statisztikailag kiszámítva, kilencszázhetvenhat dinár és 80 para teher esik az állam minden egyes lakosára.

A franciák nem kérik ki a német trónörököszt.

Páris, nov. 20.

Hivatalos francia helyen állítólag megegyezés jött létre azon az alapon, hogy a szövetségesek nem követelik az extrónörökös kiszolgáltatását vagy száműztetését, de a berlini kormányhoz jegyzékét ntéznek,

melyben felelőssé teszik a birodalmi kormányt, ha a trónörökös jelenléteért oly zavargások támadnának, amelyek a szövetségesek biztonságát veszélyeztetik vagy a békeszerződések végrehajtását akadályozzák.

A bolgár kormány új programja.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —
Beograd, nov. 20.

Vaszarovszki beogradi bolgár követ tegnap visszaérkezett Szófiából Beogradba. Ez alkalommal több újságíró — közöttük a „Torontál” beogradi tudósítója is — felkereste, hogy nyilatkozatot kérjen tőle a kormány programjára vonatkozólag.

Az országgyűlési választások — mondotta — melyek a napokban zajlottak le Bulgáriában, tökéletes, fölünyes győzelmet hoztak a kormánynak, mely most immár alkotmányos alapon folytatja munkáját. A kormány az alkotmány rendelkezéseinek szigorú betartása mellett dönt az összes kérdésekben. Belpolitikai működését illetőleg, főtörekvése az ország gazdasági fejlődésének elősegítése lesz, külpolitikai programjának főpontja pedig, hogy jó szomszédi viszonyt teremtsen az összes szomszédállamokkal — főleg az SHS állammal.

A „Republika” demarcheot intézett Görögországhoz.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —
Beograd, nov. 20.

A görög köztársasági mozgalom mind szélesebb méreteket ölt. A képviselői választások december elején lesznek, melyek — előreláthatólag — nagy khatással bírnak a görög államforma alakulására is. A görög politikai körökben bizonyosra veszik, hogy az eredmény a köztársaságak részére hozza meg a végleges győzelmet. Emellett szól az a körülmény is, hogy a venizelisták, akik kezdetben vonakodtak a monarchia ellen fordulni, most nyíltan a republikánusok mellé állottak és integrális köztársasági programmal lépnek föl a választásokon.

A beogradi „Republika” című köztársaság-párti lap tegnapi számában feltűnést keltő cikket közölt, amelyben azt írja, hogy Balugdzes athéni SHS követ újból demarcheot adott át a görög forradalmi kormánynak, amely energikus felszólítást tartalmaz, hogy abban az esetben, ha a görög királyt elűznék, az SHS állam katonailag fog fellépni Görögország ellen.

A kormány a hírrel kapcsolatban kommunikét adott ki, melyben a leghatározottabban megcáfolja a „Republika” állításait.

A német-párt kommunikeja a vezetőségi konferenciáról.

A vezérő-bizottság bizalmat szavazott a képviselőknek.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, nov. 21.

A német-párt vezérő bizottsága — mint röviden megemlítetük — vasárnap d. e. konferenciát tartott Beeskereken, amelyen a párt belső ügyeiben hozott határozatot. Az ülésről a párt vezetősége a következő hivatalos nyilatkozatot adta ki:

A német-párt vezérő bizottsága vasárnap délelőtt Kremling Lajos dr. pártelnök elnöke alatt ülést tartott Beeskereken, amelyen Krafft István dr. országgyűlési képviselő, a német-párt parlamenti klubjának elnöke a klub eddigi működéséről számolt be és ismertette a jelenlegi politikai helyzetet. A pártvezetőség egyhangulag tudomásul vette a jelentést és meggyőződött arról, hogy a régebbi határozatnak megfelelően a német képviselők a szabad kéz politikáját folytatták és szavazataikat néhány időszíntelen törvény ellen is (mint amilyen például a robottörvény és az adóemelés) adták le.

A pártvezetőség megköszönte a képviselőknek tevékenységüket és különösen a németség közlekedéséről való közbenjárásukért köszönetet mondott továbbá bizalmat szavazásukra és elvárja, hogy a jövőben a német népérdek legyen munkájukban az irányadó.

Kimerítően foglalkozott az értekezlet a német-párt szervezésének ügyeivel és elhatározta, hogy felhívja a vidéki szervezeteket, hogy szűkebbkörű bizottságokat alakítsanak, melyek a német párhiveket a párt irányában megfelelő áldozatkésziségre szólítanak fel.

A párhiveket azonkívül felhívják, hogy csak olyan ügyekkel forduljanak a képviselőkhöz, amelyeket a helyi szervezet előzőleg már megtárgyalta s alkalmasnak találja a képviselők közbenjárását.

Az ülésen a következő pártvezérek vettek részt: Kremling Lajos dr. pártelnök (Bela Crkva), Treisz Mihály társelnök (Dzsombolj), Rittinger Ede dr. (Vrsac), Tolveth Oszkár (Veliki Beeskerek), Heinrich Jaisel (Sombor) alelnökök. Krafft István dr., Neuner Vilmos, Heinrich Péter, id. Schumacher Sámuel, Schauer Ferenc, Bertmann Simon dr. és Moser János képviselők, Wagner Mihály (Mariolana), Keks János (Dzsombolj), Erling Károly (Kikinda), Bladt Dániel (Verbász), Schuy Jakab (Miletity), Kuhn Ferenc dr. (Bela Crkva), Jesenski János (Vrsac), Perz Ferenc dr. (Novi Sad), Platitz János (Zemun), Graf János (Veliki Beeskerek) és még számos vezető tagja a pártnak.

Kilencven ezer rokkant az SHS ambán. Beogradból jelentik: A rokkantak felülvizsgálását befejezték. A bizottságok előtt összesen 143 ezer ember jelent meg, akik közül 74 ezret állandóan alkalmatlannak, tizenhatezret pedig a munkára ideiglenesen alkalmatlannak találtak.

A toráki gyilkosság tárgyalása.

A vádlott vő mindent tagad. — Kihallgatták a tanukat. — Este fél kilencig folyt a tárgyalás. — Péntek délelőtt ítélet.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, nov. 21.

Tegnap tárgyalta a beeskereki királyi törvényszék büntető tanácsa a toráki gyilkosság bűnügyét.

A büntető tanács elnöke, Bunity Ivo dr. törvényszéki bíró délelőtt tíz óra tájban nyitotta meg a főtárgyalást. Felolvasta a terjedelmes vádiratot, mely Annaica Pavel földművest szándékos emberölés bűntettével terheli. A vád szerint Annaica ez év júliusában Mali Torákon agyonlőtte apósát, Mucov Pavel duszagzad földbirtokost, akivel egy házban lakott együtt. Mucov Pavel, mint faluhelyen szokásos, a tornácra lévő ágyban halt a feleségével. Este kilenc óra tájban feleltek le a férfi még meghagyta, hogy a rendesnél korábban keltsen fel. Éjjel tájban lövést hallottak a szomszédok. Mire a környékbeliek összefutottak Mucovék házához, a földbirtokos már halott volt. A meggyilkolt Mucov mellett a feleségét és a vejét, Annaica Pavelt találták.

A csendőrség a nyomozás során a környékbelieket hallgatta ki elsőnek, majd Annaica Pavelt vette elő, akinek szerepe az első pillanattól kezdve gyanús volt. A nyomozás vezetőinek feltevését megerősítette a boncolás is, mely megállapította, hogy az áldozatot az udvarról, alig néhány lépésnyi távolságból lőtték agyon. Annaica ezenkívül a községbeliek vallomása szerint több ízben hangoztatta, hogy alig tudja bevégni hetvenhárom éves apósának halálát, akitől meglehetősen nagy vagyont fog örökölni.

A tanács elnöke elsőnek Annaica Pavelt, a vádlottat hallgatta ki. A vádlott kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek, mert a neki tulajdonított tettet nem követte el. Elmondotta, hogy a csendőrségen csak azért vállalta magára a gyilkosságot, mert brutális bánásmódjukkal kiereszkolták a beismerő vallomást.

Délben felfüggesztették a tárgyalást és folytatását délután fél három órára tűzték ki. A délután folyamán a tanúk vallomását vették jegyzőkönyvbe.

Ujabb fordulat a tomasováci Temes-híd ügyében.

Három járás magára vállalja a kiadásokat.

Beeskerek, nov. 21.

A tomasováci Temes-híd régóta huzódó ügyében most újabb fordulat állott be. A híd lezáratása folytán leginkább érintett pancsevoi, kovacicai és alibunári járás központi vezetői, a három főszerelvényi hivatal megbízottai konferenciát tartanak, amelyen megtárgyalják a fontos közlekedési hid kijavításának ügyét és döntenek a költségek mikénti előteremtése felől. Az értekezlet összeülését a napokban várják és remélik, hogy ez alkalommal végleg eldőlt a hónapok óta vajdudó kérdés. Abban az esetben, ha az értekezlet elvállalja a

Kern Ervin malitoráki községi jegyző, a község házában lefolyt kihallgatást mondja el, mely súlyosan terhelő a vádlottra nézve.

A meggyilkolt Mucov felesége is terhelően vall vejjére. Elmondja, hogy férje öt hold földet és a fél házat ráíratta Annaicára, aki ennek dacára is elégedetlen volt. Három év előtt meghalt a leányuk s Annaica idegen asszonyt hozott a házhoz. Ettől a perctől fogva még feszültebbé vált a viszony a vő és az após között.

Mitrov Pavel, a meggyilkolt szolgálója elmeséli, hogy gazdája és a vádlott rossz viszonyban élt egymással. Gyakorta voltak összeveszések. A gyilkosság előtti nap is nagyobb arányú perpatvar volt. Közlekedés nem tud, mert ugyanezen a napon Annaica felmondott neki.

A következő tanú özvegy Mucov Szaveta kijelenti, hogy rokona a meggyilkoltnak s a törvény jogával élve, nem akar vallani.

Gyulezan Andrija, Gyurgyev Aleksa, Rosuly John földművesek és Bogdanov Rada géplakatos egyes mellékkörülményekről adnak felvilágosítást. Kojity Radivoj begasvetidjuradji csendőralórmester a nyomozás lefolyását mondja el. Kijelenti, hogy minden körülmény amellelt szölt, hogy Annaica a tettes, amit minden bántalmazás nélkül szépszerivel be is ismert. A fegyver kutatásával azért hagyott fel, mert Annaicának bőséges ideje maradt a gyilkosságtól a csendőrség megjelenéséig annak alapos elrejtésére. A csendőrmestert vallomására megesketik.

Este fél nyolc órakor a büntető tanács befejezettnek nyilvánítja a bizonyító tárgyalást és átadja a szót Maximovity ügyésznek. A vádbeszédben az ügyész kifejti, hogy a büntetést beigazoltnak véli és kéri a vádlottat szándékos emberölés bűntettében elmarasztalni.

Kardos Samu dr. védőügyvéd bizonyítékok hiányában nem találja beigazoltnak a vádlott bűnösségét és védenca felmentését kéri a bíróságtól.

Rövid tanácskozás után kilenc óra tájban közli a bíróság, hogy az ítéletet péntek délelőtt hirdeti ki.

kiadások fedezését, azonnal megkezdik a munkálatokat. A szükséges előkészületeket — érdeklődésünk szerint — már régebben megtették s csak a költségek megszavazására várnak, hogy a munkát megindítsák.

A tomasováci Temes-híd javítása, mint ismeretes, azért késik oly soká, mert tulajdonjogát illetőleg vita támadt. Torontálmegye nem ismerte el megyei hidnak, a község sem tudta be saját tulajdonának s így a felmerülő javítási költségeket egyik fél sem akarta fedezni. Az állandó használat folytán annyira romlott a különben sem jó állapotban lévő híd, hogy a múlt hónap elején a községi előjáróság elrendelte lezáratását. Azóta szünetelt a közlekedés ezen a részen, mellyel nagy kár érte a környékbeli földmivelőket és kereskedőket.

HIREK

A király gyalogsétája. Beogradból jelentik: A király tegnap délután fél öt órakor szárnysegéde kíséretében sétát tett a Knez Mihajlo utcán. A király rövid séta után betért a közoktatásügyi miniszteriumba, ahol Trifunovity közoktatásügyi és Perity igazságügyiminiszterrel hosszabb ideig elbeszélgetett. A közoktatásügyi minisztert különösen arra kérte, hogy a délszerbiai iskolaügyre minél nagyobb gondot fordítson.

Eljegyzés. Dr. Athanasse Athanassioy, a görög küldöttség tagja, eljegyezte Iljević Marát, Iljević Milos tordai jegyző leányát. (Mindkét külön értesítés helyett.)

Két új magyar hetilap Bácskában. Az elmúlt vasárnapon jelentek meg „A Föld” és az „Igazság” című új magyar politikai hetilapok első számai. „A Föld” Suboticián jelenik meg, szerkesztője Vukov Lukács, a subotici „Hírlop” volt szerkesztője és alapítója. Az „Igazság”-ot, amely Somborban jelenik meg, Diósy Gábor szerkeszti.

Schiller-ünnepély. A sváb-német kulturszövetség hétfőn este fél kilenc órai kezdettel jól sikerült Schiller-ünnepélyt rendezett a Kaszinó nagytermében. Kaufmann István üdvözlő szavai nyitották meg az ünnepélyt, aki meleg szavakkal üdvözölte a szép számban megjelent vendégeket. A műsor következő száma a férfi-dalegylet karéneke volt, melyet Weinger József vezetése mellett precíz betanításban adott elő az énekar. Majd Krumenacker János Schiller „Die Burgschaft” című költeményét szavalta el nagyon ügyesen. Graszl György dr. szövetségi titkár magas színvonalu, mindvégig lebilincselően érdekes beszédét egy zeneszám követte. A művészi kvalitásairól kiválóan ismert écskai plébános, Griffel Lajos Beethoven Tavaszi szonátáját játszotta hegedűn, Jakabffy Margit művészi zongorakísérete mellett. A darab után felzúgó végnélküli tapsviharra kénytelenek voltak ráadását is adni.

Reiter Hilde Isolde, aki már több ízben feltűnt kitűnő szavalataival, ezúttal is szaporította sikereinek számát. Schillernek az „Orleansi szűz” című művéből recitált egy részletet művészi készséggel. Ezután Ruesz Ferenc énekelt egy Schumann és egy Schubert dalt. A közönség hosszasan megtapsolta az énekest. A férfi-dalegylet művészi karéneke fejezte be a sikeres ünnepélyt.

Kinevezés. Torontál-Temesmegye főispánja Kuncsul Györgye megyei tisztviselőt városi katonai nyilvántartóvá nevezte ki. Kuncsul a napokban átvesszi új hivatalát.

Molnár Ferenc új házassága. Budapesti tudósítónk jelenti, hogy Molnár Ferenc szombaton, e hó 10-én d. u. 5 órakor a Liget-szantóriumában eljegyezte Darvas Lilit. Az eljegyzés Darvas Lili édesapja és édesanyja jelenlétében történt. Az esküvő ideje még bizonytalan, mert Molnár Ferencnek előbb el kell válni Fedák Sárítól.

Chanuka-bál. A zsidó ifjúsági kulturregésület december 8-ikán, szombaton este 9 órakor Chanuka-táncestélyt rendez a Kaszinó összes termében. A táncestély rendezősége élén dr. Hubert Zsigmond áll.

Dr. R. emlékm. hó 18-án zsidó ter. a velika nevű fő elhunyt. dott Kik generáci legi hit. rából ké botikai. nevére a tetteiben biztosít. netében. tor győ. dr. Kelle totta me markoló. Rosenste tereként templom. és társad kenysége pót hitkö vében m majd áta tális sine melynek vette át. ját. A te számu ké zott, szive dr. Rosen dot aligh. Decemb. Adomán reskedő k díjából sz egyletnek beli izra Sándor o tisztviselő náros szat dinárt a párt pedig nak adom és iparkaz kat a „Tor deltetési he. Elitelt b. tál”, hogy sikerült eg dát lefogm ma itélkez dr. Gyurgy működő ta nus János nyáron so tüzeteket é értékes tá vénysszék latinust 2 kinek több gokat, 1 é. Az ítélet bitásért fe tak megny. Tizenegy kilene óra lapban olv tem ezide ner Bellah nuló nyert amelyet 19 11 novellát egyetem t látszik, az régi közne amely azt vább érsz világban, a másakra h lehetne egy könyvet is. Vas-és nál, Veliki szám 329

Dr. Rosenstein Mór főrabbi síremlékének felavatása. Vasárnap, e hó 18-án avatták fel a kikindai zsidó temetőben dr. Rosenstein Mór, a velikikindai hitközség nagynevű főrabbijának síremlékét. Az elhunyt főrabbi 33 éven át működött Kikindán, mely idő alatt nagy generációt nevelt fel, még a jelenlegi hitk. elnök is tanítványai sorából került ki. A hitközség a szubotcai zsidókönyvtárban a főrabbi nevére ágyalapítványt tett és egyéb tetteiben is igyekszik méltó nevet biztosítani a vajdasági zsidók történetében. Wolkenfeld Márk főkantor gyönyörű bevezető éneke után dr. Keller Pál poszsegi főrabbi tartotta meg magasszónyalású szívbe markoló gyászbeszédét, melyben dr. Rosensteint a zsidó tudomány mestereként tüntette fel, ki nemcsak a templomi szószéken, de kulturális és társadalmi téren is szép tevékenységet fejtett ki. Dr. Wolf Lipót hitközségi elnök a hitközség nevében mondott megható beszédet, majd átadta a hatalmas, monumentális síremlékét a Szent-Egyletnek, melynek nevében Frankl Jakab vette át gondozásba a főrabbi sírját. A temetőben megjelent nagyszámú közönség megilletődve távozott, szívében azzal az érzéssel, hogy dr. Rosenstein Mórhoz méltó sírdot aligha találhatnak. (W.)

December másodikika?

Adományok. Gergely Samu fakereskedő kétszáz dinár szakvélemény díjából száz dinárt a Vöröskereszt egyletnek, száz dinárt pedig a helybeli izraelita nőegyletnek, Löbl Sándor pedig a Steinitzer-cég főtisztviselője, ugyancsak kétszáz dináros szakértői tiszteletdíjából száz dinárt a Vöröskeresztnek száz dinárt pedig a helybeli szegényháznak adományozott, a kereskedelmi és iparkamara útján. Az adományokat a „Torontál” kiadóhivatala rendeltetési helyükre juttatja.

Eltélt betörő. Közölte a „Torontál”, hogy a kikindai rendőrségnek sikerült egy veszedelmes betörőbandát lefognia. A banda vezére fölött ma itélkezett a kikindai törvényszék dr. Gyugyevity bíró elnöklelte alatt működő tanácsa. A vádlott Palatinus János notórius betörő, ki a nyáron sorra járta éjjel a gabonaüzleteket és gabonát, pénzt és egyéb értékes tárgyakat lopott. A törvényszék a beismerésben lévő Palatinust 3 évi börtönrre, orgazdáját, kinek többször adott el lopott dolgokat, 1 és fél évi börtönrre ítélte. Az ítélet ellen az ügyész súlyosbíttáért fellebbezett, míg a vádlottak megnyugodtak.

Tizenegy novellát irt meg tizenkilenc óra alatt. Egyik amerikai lapban olvassuk: A Columbia-egyletem ezidei Alfred Knopf-díját Warner Bellah, huszonhárom éves tanuló nyerte meg azzal a könyvével, amelyet 19 óra alatt irt. A könyv 11 novellát tartalmazott a columbiai egyetem diákjainak életéről. Ugy látszik, az amerikaiak már arra a régi közmondásukra is rácsófolnak, amely azt mondja: Lassan járj, tovább érsz. De különben abban az új világban, amelyben egyik napról a másikra házakat építenek, miért ne lehetne egyik napról a másikra könyvet is írni.

Vas- és fémöntvényeket Krassnánál, Veliki Beeskerek. — Telefon 329

A szerelmes baritonista leharapta imádottja ajkát. A Milano melletti Termiből jelentik: Caponetti, aki hazájában ismert baritonista, beleszeretett kolléganőjébe, Lidia Orsinibe. A leány megtudta, hogy udvarlója már nő, mire elhagyta az énekest. Caponetti erre megjelent az énekesnő szüleinél, akik mikor meglátták a feldult embert, karabinieriket hívták. Az énekes megígérete, hogy azonnal eltávozik, ha még egyszer láthatja a leányt és ha még egyszer megcsókolhatja. Lidia erre belépett a szobába, a szülők kimentek, mire az énekes átölelte a leányt, aki borzalmas kiáltásban tört ki. A berohanó szülők látták, hogy a leány arcáról ömlik a vér. Csakhamar megállapították, hogy Caponetti leharapta a leány alsó ajkát, a húst lenyelte és aztán leugrott az erkélyről. Ugrás közben az alsó erkélyen megakadt és így sértetlen maradt. Mintán dühöngési rohamot kapott, a tébolydába vitték.

December másodikika?

Maria Antonette, a világszép, tragikus végű magyar királyleány és Franciaország királynője drámáját a történelemből mindenki ismeri. Remek felvételek: a versaillesi udvar fénye, pompája, a francia forradalom, Bastille bevétel és a szerencsétlen királyi család sorsa: a király és királyné kivégzése, mind felejthetetlenek lesznek majd a nézőközönségnek. Előadások szerdán, csütörtökön 6 és fél 9 órakor az I. rész, pénteken és szombaton 6 és fél 9 órakor a II. rész, az International Bioskopban.

Az ördögnátha. Nagy fejtörést okoz az amerikai orvosoknak egy újfajta betegség, amelynek ezt az ijesztő nevet adták: devilsgrappe = ördögnátha. Hirtelen, mint a villám csap le az emberekre, ezek közül is csak a fiatalokra, akik még husz éven innen vannak. Etvágytalansággal és hidegrázással kezdődik, utána fejfájás, szédülés és fuldoklás lép fel, de az egész betegség legfőbb négy napig tart és — ami a legviharosabb — sohasem halálos. A járvány főszéke Washington. Az orvosok gyógyszer alkalmazása nélkül kezelik a betegeket s arra szorítkoznak, hogy szigorú diétát irnak elő és eltiltják a nehezen emészthető éledeket és az — alkoholt.

Átutalások, hitellevelek és csekkek az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukitételre kaphatók — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R-T. fiókjánál (Srpska Zadrugna Banka D. D.), Veliki Beeskerek. — Telefon 43 és 47.

Emberéletet követelt Belgiumban egy különös versenyszokás. A klubok kedvelt versenyneme hogy futóversenyzőiket zárt teherautón éjjel messze kiviszik a város határába, lehetőleg olyan helyre, ahol nehezen lehet tájékozódni s onnan be kell futniok a rendező klub városi szállására. Aki elsőnek érkezik, az a győztes. E héten egy kis belga városban rendeztek ily versenyt s mikor a soffőr a kívülről lezárt autóval a startnak kiszemelt erdőfűzfára érve, a teherautó ajtaját kinyitotta, büszkén csapta meg s rémülten vette észre, hogy a beunló 19 fiatal atléta közül csak kettő van eszméletnél, míg a többiek ájultan fekiüdtek egymáson. A gépkocsis

motorjának a gőze behatolt egy repedésen s fojtogatta a bennlevőket. A szerencsétlenek közül egy meg is halt, négy pedig életveszélyes állapotban került a kórházba.

Keresztes vitézek nemzeti rendje címen egy titkos társulat van most alakulóban Angliában. A Daily Express jelentése szerint a Yorki herceg állítólag melegen érdeklődik a mozgalom iránt.

Átutalásokat és csekkiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportörök részére valutabiztosításokat legjuttányosabban esztől a Nagybeeskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület. Telefon: Pénztár 16 Vezérigazgató 52.

Francia könyvudjanságok. Gazdag francia könyvkollekcio érkezett meg az Orienthez. A kollekcioiban megtalálhatók a francia könyvpiac legújabb és legkiválóbb termékei a legpompásabb kiállításban. A kollekcioiban mindenkinek van megfelelő könyv, ugy olesőség, mint tartalom dolgában. Rendelkezésére állanak a közönségnek a legszebb gyermek képeskönyvek, mesekönyvek művészi kiállításban és remek illusztrációkkal. A könyvek kaphatók az Orient főutcai üzletében.

Beszélgetés a muzsikáról, színházról, rendezésről és egyéb dolgokról

Beeskerek, nov. 21.

Beeskereken átlag minden héten van valami kulturális esemény. Hogy arról ne is beszéljünk, hogy Beeskerek elsőrangú színházi városá kiüzdötte föl magát a Vajdaságban. Nemesak abból a szempontból elsőrangú, mert itt van a Vajdaság legtöbb és legjobb műkedvelője — hanem, mert itt van a Vajdaság legjobb színházi publikuma is. Ilyen nincsen erre felé sehhol másutt. Bizonyíték erre az, hogy bármilyen színházi estéje van is Beeskereknek, itt mindig és mindig van érdeklődő, hálás, lelkes publikum. Van néhány kulturális egyesület. Vannak lelkes műpártolók és — csudálatos mód igazi kulturális élet mégsinosen Beeskereken.

Ebben a harmincezer lakossal bíró városban például nincsen igazi zenei élet. Nincsen ebben az egész városban a hivatott muzikusok közül kettő, aki, ahogy mondani szokták: „jóban van egymással”. Világos tehát, hogy közös zenei játékról, zenei kinecek közös interpretálásáról szó sincsen. Egyik nagyobb zenei Napoleon mint a másik és így természetesen, hogy közös munkáról szó sem lehet közöttük, mert akkor az egyiknek okvetlen kiséző munkát kellene végezni, ami pedig itt lehetetlen. Ha Beethoven, Mozart ezt tudta volna, ugy Beeskerek számára kizárólag szólókat irt volna, mert az ő triók, kvartettek az elmondott oknál fogva Beeskereken sohasem fognak elhangzani.

Beeskereken nem lehet például egy intelligens emberekből álló énekkart összehozni — fir die Dauer! Itt kizárólag szólólisták születnek! Ha egy szindarabra készülnek, véres verejtéket izzad főrendező, alrendező, amíg egy mellék-

szerepre, táncosnőre, táncosra vállalkozót talál. Ebben a városban kizárólag főszerepkörre születik mindenki. Itt az emberek nem képesek megérteni, hogy amint az életben nem lehet mindenki Ravenstein herceg, hanem kell Dixi fűszeresnek is lenni, ugy a szindarab sem állhat csupa luxemburgi grófból. Nem akarják elhinni, hogy egy mellékszerepet jól eljátszani ugyanolyan művészet, mint egy főszerepet alakítani. Sőt nagyobb érdem egy kis szerepet jól „megesimálni”, mint egy nagyot elkracholni.

Minden színház legföltettebb kinece a jó rendező. Az ő intelligenciáján, felfogásán mulik egy darab sikere. Nyilvánvaló ebből, hogy a rendezőnek sokat kell tudnia, izlésnek kell lennie. Hát ezen a ponton kellene egy kis segítség Beeskerekre. Mert rendező, az itt van elég, sőt maholnap több a rendező, mint a játékos, de hogy nívós dolgokat produkálnának, azt kétségbe merem vonni. Ezek a produktumok, amket beveszünk, szó sines róla, szemrevaló dolgok, de az általános kulturához csak éppen annyi közük van, mint a hajduknak a harangöntéshez.

Nincs kivételes eset az elvámolásnál.

A központi fővámigazgatóság szigorú rendelete.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, nov. 21.

A beogradi fővámigazgatóság 63804/1923. szám alatt nagyfontosságú rendeletet adott ki, mely tegnap érkezett Beeskerekre. A rendelet szerint megszünteti azt a kívánságot, hogy rendkívüli esetekben a másodosztályú vámhivatalok is elvámolhassanak olyan árut, amelyre az elsőosztályú fővámhivatalok elletékesek.

A fővámigazgatóság a rendelettel kapcsolatban figyelmezteti az exportöröket, hogy az elsőosztályú fővámhivatalok ügykörébe tartozó áruszállítványokat irányítsák olyan helységebe, ahol elsőosztályú fővámhivatal működik, mert a jövőben a központi vezetőség nem fog kivételes eseteket sem tekintetbe venni és mindenkor elrendeli a szabályszerű rendes elvámolást. Azon kérvényeket, melyekben — kivételesen — engedélyt kérnek ilyen elvámoláshoz, az igazgatóság kénytelen lesz visszautasítani.

Radics álma — százhátvan mandátum.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 20.

A horvát köztársasági parasztpárt vezető-ége levelet kapott Radicstól, mely a parasztszeker beszélgetését közli egy neves angol államférfival.

Radics — a levél szerint — kifejtette, hogy pártja nem akar szeparatizmust s távolról sem kívánja, hogy az SHS államot feldarabolják. Kijelentette, hogy be fog menni a beogradi parlamentbe is, de csak akkor, ha szövetségeseivel együtt, vagy esetleg nélkülük is százhátvan mandátumot kap.

Közgazdaság

Megalakult a csehszlovák-magyar gazdasági szövetség. Prágából jelenti tudósítónk: A csehszlovák textiliparosok konferenciája elfogadta a magyarok részéről javasolt alapszabálytervezetet a csehszlovák-magyar gazdasági szövetség létesítése tárgyában, úgy hogy az alakuló közgyűlés már a napokban megtörténhetik Bratislavában.

Tarifaengedmény a mintakofferek részére a kassa-oderbergi vasútnál. A kereskedelmi utazók egyesületének kérelmére a kassa-oderbergi vasút igazgatósága 33 és fél százalékos engedményt tett a kereskedelmi utazók mintakollekciójának szállására és pedig ezen igazgatóság összes vonalain.

Németország a jóvátételi számokra vasúti anyagot küldött Romániába. Bukarestből jelentik, hogy a német kormány 172600 aranyárú értékű szállítmányt küldött a CFR számára s ezzel eddigi jóvátételi szállítási 446045 aranyárú-kára emelkedtek. Az utóbbi szállítmány vasúti felszerelési tárgyakból áll.

Elintézték az 500 milliós kölcsön ügye. Bukarestből jelentik: Az Adeverul jelentése szerint beavatott körök a párisi piacon felveendő 500 millió frank kölcsönügvet elintézték tekintik. A pénzt az állam négyszázalékos kamatra kapja tíz éves amortizációval és a törlesztés — mint már jelentettük — petróleumtermékekkel, így benzinnel, motorolajjal stb. fog megtörténni. E cikkek ára a szállítás pillanatában érvényes világpiaci ár lesz. — Más forrásból érkezett ellenőrizhetetlen hír szerint a kölcsöntárgyalások még tovább húzódnak, mert a kormány kétannyi kölcsönt kér, mint amennyi petróleumot leköt.

A magyar bankjegyforgalom óriási emelkedése. A magyar jegyintézet legutóbbi kimutatása szerint a bankjegyforgalom az előző heti kimutatással szemben 26300 millióról 780300 millióra emelkedett. Az emelkedés főleg a devizaközpont ügyvezetéséből eredő elszámolásokkal áll összefüggésben.

Az indexszámok. Pár nappal előtt írtunk az indexszámokról, a melyek azt mutatják, hogy az egyes országokban milyen arányokat ért el a drágaság. — A román közgazdasági társaság folyóirata, amely Bukarestben jelenik meg, minden hónapban közli 23 állam indexszámát, ezek szerint a számok szerint Angliában ma 169 font sterlingbe kerül az, ami békében 100 font volt; az amerikai Egyesült Államokban 158 dollárt kell adni a végén 100 dollár értékű áruért, Canadában 100-ról 146-ra, Ausztráliában 146-ra, Délafrikában mindössze 120-ra emelkedett 100-ról a drágaság jelző szám. Svédország is azok közé az aránylag szilárd pénzü államok közé tartozik, amelyben az árak nem érték el a békebeli árak kétszeresét, drágasági jelzőszáma 174. Svájcban ugyanez a szám 166, Spanyolországban 176, Dániában éppen kétszeresek az árak — a jelzőszám 1922 júliusban 199, decemberben 198, ez év júliusában 204 volt. Az államoknak egy következő cso-

portja a békebeli áraknak átlag a négyszeresét fizeti, Belgiumban 431, Olaszországban 452, a kis Luxemburgban 440. Ezekből az államoktól nagy távolságban van Finnország, ahol az árak a békebeli árak tizenegyszeresét teszik, de már csökkenében vannak s ismét még nagyobb távolságban jön ezek után Románia, amelynek a jelzőszáma szerint az élet éppen huszonnégyyszer annyiba kerül mint békében, mert jelzőszáma 2405 A drágaság sorában még itt igen magas ugrás következik, mert Magyarország drágasági jelzőszáma a 360000 körül van, ennyi koronába kerül ott ma, aminek békében 100 korona volt az ára, Ausztriában már 1,000,000. Lengyelországban 2,693,000, Németországban pedig már ez év júliusában is 3,765,000 volt a jelzőszám, — az itt idézett számok ugyanis mind ez év júliusára vonatkoznak.

Van a táblázatban egy olyan boldog ország is, amelyben az árak nem emelkedtek, hanem csökkentek és a jelzőszám a békebeli 100 helyett ma csak 81. Ez az ország Olanda — és a krónikairól kénytelen megvallani, hogy nem is tudja, hol van ez az ország. Csak világkörüli utazók, földrajztanárok és talán Jókai Mór tudna beszélni erről a mesebeli tartományról.

TÖZSDE

November 20.

Beograd. (Zárlat.) London 38950, Páris 487, Milano 388, Genf 1567-50, Bruxelles 422, Wien 0127, Amsterdam 3340, Prága 262, Newyork 9030, Szaloniki 140.

Zürich. (Zárlat.) Newyork 576, London 2495, Páris 3105, Milano 2490, Prága 1670, Wien üres, Budapest 00300, Beograd 635, Bukarest 290, Varsó üres, Berlin 000.000.000.01, Szófia 465.

Budapest. (Zárlat.) Newyork 20150—21250, London 87116—91500, Páris 1095—1161, Milano 890—945, Prága 580—624, Wien 2880—3040, Beograd 222—236, Bukarest 105—118.

Az értékpapírpia.

Budapest, nov. 20.

Az állítólág előfordult árfolyamokról a következőket jelentik:

(Árak 1000 koronákban — Zárójelben a legutóbbi záró árfolyamok.)

Angol-Magyar	153	140
Magyar Alt. Hitel	682	650
Pesti Magy. Keresk.	(1380)	1350
Salgótarjáni	(645)	615
Rimamurányi	(118)	120
Nasici	(2400)	2200

Felelős szerkesztő távol, a szerkesztésért felelős: JUHÁSZ FERENC.

Harisnyagyár Részvénytársaság

(azelőtt „Első Terontali Gyapjufonó és Harisnyakötőgyár Rt.”)

Hirdetmény.

A „Harisnyagyár Rt.” múlt évi szeptember hó 30-án tartott közgyűlésétől a részvénytőkének 1 millió dinárra leendő felemelése tárgyában nyert meghatalmazása alapján a részvénytársaság igazgatósága

3500 darab egyenkint 125 dinár névértékű új részvényt

bocsájt ki, melyekből 2250 darabot 200 dináros kedvezményes áron a részvényeseknek ajánl fel, míg a fennmaradó 1250 darab új részvényt 325 dináros kibocsátási áron szabadon jegyezhető.

Részvényjegyzési hely: Nagybecskerek Népbank Rt. Veliki Becskerek, hol a közelebbi jegyzési és fizetési feltételek meg tudhatók

Jegyzési határidő: f. é. november hó 30.

Veliki Becskerek, 1923. évi november hó 19-én.

A „Harisnyagyár Rt.” igazgatósága megbízásából:

TOLVETH OSZKÁR s. k.,
elnök.

2137

13—15 éves jó családból való
izr. vallású 2095
gyakornokot keresek
gabonaüzletembe. Teljes ellátás,
lakás, próbaidő után érdem szerint
fizetés.
Stein Ignác, Debeljacsá.

Rámpás

literenkint 6 dinárért kapható
Petrogradska (Melencei) u. II. sz. a.

A Gyapjuipar Részvénytársaság Veliki Becskerek
által gyártott

tiszta gyapjuszövetek
smyrna- és perzsaszőnyegek

2099

olcsó árban kaphatók a

Kugler-féle festő- és vegytisztítóüzletben
Veliki Becskerek, Aleksandrova (Fő) utca (Fendler-féle ház).

Ugyanott rendelések felvételnek smyrna- és perzsaszőnyegek minden színben és nagyságban minta szerint.

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Veliki Becskerek.

1599—1923. sz.

Hirdetmény.

1923. évi november hó 23-an d. u. 2 órákor nyilvános árverésen el fog adatni egy kiselejtett tenyészbika és egy tenyészkan.

Feltételek a majdani körjegyzői hivatalban a hivatalos órák alatt tudhatók meg.

Rábé, 1923 november 13.

Előjáróság

DIÓ-ELADÁS!

Idel, száraz, boszniai termék,
minden mennyiségben napi áron

HORVÁTH M. bizományosnál a fűszerüzletben,
Karagorgyev trg (Vásár-tér).

DIÓ-ELADÁS!

Ház eladó

Vétel esetén azonnal 2131
be lehet költözni.

Vojvoda Putnika (Alkotmány) u. 29.

KRUMPLI

és hagyma franco bármely vasútállomás,
minden mennyiségben legolcsóbban
kapható 2124

„BALKAN” TRG. D. NOVI SAD
Zeljeznicka 16. Telefon 79.

Tűzifa

fűrészt és hasított, házhoz is szállítva,
minden mennyiségben kapható

Steinitzer-féle fetelepen

Brigadir Ristiya (Aradáci) utca.
Vásárolt fáját kivásárolt helyben fel-
vágjuk. 2122 Meltányos árak!

Egy modern hálószoba,
fehér konyhaberendezés
és egyéb tárgyak eladók.

Vétel esetén a lakás is átve-
hető, mely áll 2 szoba konyha
és mellékhelyiségekből.
Car Dusanova (Váralfaj) utca 27.

Géppel fűrészel és hasított
ölenként 110 dinárért

MILOS MARKÓ, Beogradzka (Écska) u. 18.

Prima minőségű 2105

burgonya

a legelőnyösebb napiáron kapható
Krunska utca 3 sz. a. Telefon 65.

Ugyanott jó karban levő
pékfelszerelési dolgok eladók.

Egy új
családi ház,

mely áll egy szoba, konyha és
mellékhelyiségekből,

eladó. 2134

Szave Tekelija (Tököly) u. 3096.

Kiadja Pleitz Fer. Pál

Ára

1

Din

Bethlen

A Toron

A nemz

dor inter

ház sérth

mozgalo

mondja S

jában —

gyar kir

sines jog

királyt k

Az nte

szolt, ak

rálykerde

sel, sem

tartani n

lehetőleg

kérdésbe

vények k

táln kel

azonba

hogy a

toztain

A Ház

gznak

és kérde

meg a k

sáért

nyos es

erre a

A k

törvény

ezek n

respek

laki C

teltis

tilthat

gandá

nyára

telis

A fro

látjais

A „Tor

Rup

Akade

vást n

a köve

tétel s

A

tétel

fran

nem

hand

akav

bad

szá

lizm

má

ból

A

test

kül